

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Lublinie

LLU.410.006.04.2018
P/18/071

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/18/071 – Wczesne wspomaganie rozwoju dziecka z dysfunkcjami
Okres objęty kontrolą	Od 1 września 2015 r. do dnia zakończenia czynności kontrolnych ¹
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Lublinie
Kontrolerzy	1. Janusz Gosik, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LLU/42/2018 z dnia 20.03.2018 r. 2. Katarzyna Kuzioła, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LLU/62/2018 z dnia 08.05.2018 r. (dowód: akta kontroli, tom I str.1-4)
Jednostka kontrolowana	Szkoła Podstawowa im. Bł. Jana Pawła II w Kluczkowicach, Kluczkowice 128, 24-300 Opole Lubelskie (dalej „Szkoła” ²)
Kierownik jednostki kontrolowanej	Anna Madej, Dyrektor Szkoły Podstawowej im. bł. Jana Pawła II w Kluczkowicach (dowód: akta kontroli, tom I str. 5-7)

II. Ocena kontrolowanej działalności³

Ocena ogólna

Szkoła zapewniła niezwłoczne podjęcie terapii wynikającej z przedstawionej opinii o potrzebie wczesnego wspomaganie rozwoju (wwr) przez większość dzieci, których rodzice o to wnioskowali. Dla każdego dziecka powołano Zespół wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka (Zespół), jednak w ich składzie nie zapewniono udziału psychologa. Dla wszystkich dzieci opracowano Indywidualne programy wczesnego wspomaganie, w których nie przewidziano jednak rodzajów zajęć określonych w opiniach. Indywidualne zajęcia z logopedą i pedagogiem oraz zajęcia integracji sensorycznej realizowane były w ramach kształcenia specjalnego.

W latach szkolnych 2016/2017–2017/2018 nie zatrudniano psychologa, wymaganego przepisami o wwr⁴ i nie zorganizowano zajęć z psychologiem, tym samym nie zapewniono skutecznego wsparcia dla dziecka i jego rodziny. Zajęcia realizowane w ramach wczesnego wspomaganie rozwoju nie były prowadzone przez specjalistów, o których mowa w przepisach o wwr, a przez nauczycieli posiadających kwalifikacje do zatrudnienia w oddziale przedszkolnym. Oceny postępów oraz trudności w funkcjonowaniu dzieci objętych wczesnym wspomaganie rozwoju dokonywali nauczyciele prowadzący zajęcia, a wyniki tych ocen wykorzystywano do modyfikowania kierunków wsparcia określonych

¹ Badaniem kontrolnym objęto również zdarzenia i dokumenty sprzed 1 września 2015 r. w przypadkach, gdy miały one związek z przedmiotem kontroli.

² Kontrolą objęto oddziały przedszkolne zorganizowane w Szkole.

³ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna. Jeżeli sformułowanie oceny ogólnej według proponowanej skali byłoby nadmiernie utrudnione albo taka ocena nie dawałaby prawdziwego obrazu funkcjonowania kontrolowanej jednostki w zakresie objętym kontrolą, stosuje się ocenę opisową bądź uzupełnia ocenę ogólną o dodatkowe objaśnienie.

⁴ Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 11 października 2013 r. w sprawie organizowania wczesnego wspomaganie rozwoju dzieci (Dz.U. poz. 1257, dalej „rozporządzenie wwr z 2013 r.”) oraz rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 24 sierpnia 2017 r. w sprawie organizowania wczesnego wspomaganie rozwoju dzieci (Dz. U. poz. 1635, dalej: „rozporządzenie wwr z 2017 r.”).

w indywidualnych programach. Skuteczność pomocy udzielonej dziecku i jego rodzinie została oceniona przez Zespół (jednak w niepełnym składzie) tylko w pierwszym semestrze roku 2017/2018.

Nauczyciele/specjaliści zatrudnieni w Szkole posiadali przygotowanie pedagogiczne i kwalifikacje pozwalające na realizację wczesnego wspomagania dzieci. Pomieszczenia do prowadzenia zajęć wczesnego wspomagania spełniały wymogi bezpieczeństwa i były odpowiednio wyposażone. Zapewniono finansowanie działań realizowanych w ramach wczesnego wspomagania rozwoju dzieci, ale w latach 2015-2017 (do 31 sierpnia) środki finansowe na wczesne wspomaganie nie były ewidencjonowane w rozdziale 85404 *Wczesne wspomaganie rozwoju dziecka*.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Planowanie i udzielanie wsparcia w ramach wczesnego wspomagania rozwoju dzieci

Opis stanu faktycznego

1. W latach szkolnych 2015/2016-2017/2018 (według stanu na dzień 30 września) wczesnym wspomaganie rozwoju objętych zostało ogółem 16 dzieci, w tym w kolejnych latach odpowiednio: 12⁵, 12 i siedmioro dzieci. Podstawą wydania dla tych dzieci opinii o potrzebie wczesnego wspomaganie rozwoju były następujące niepełnosprawności: intelektualna w stopniu lekkim⁶, afazja⁷ i autyzm⁸. W Szkole wczesnym wspomaganie rozwoju zostały objęte dzieci przez okres:

- od jednego do dwóch lat – pięcioro,
- powyżej dwóch do czterech lat – 11.

W latach 2015/2016-2017/2018 w Szkole troje dzieci (spośród 16) objęto zajęciami zwanymi zajęciami wczesnego wspomaganie rozwoju⁹ po upływie odpowiednio 98, 99 i 102 dni od dnia złożenia wniosku w tej sprawie przez rodziców. W czasie oczekiwania na terapię dla jednego dziecka Dyrektor zorganizowała zajęcia w terminie trzech dni od dnia złożenia wniosku, a dla pozostałych dwojga dzieci - od nowego roku szkolnego (tj. po trzech miesiącach, w tym dwóch miesiącach wakacji). Były to zajęcia zwane zajęciami wczesnego wspomaganie z nauczycielem (tzw. prowadzącym) w wymiarze ośmiu godzin w miesiącu.

Dyrektor wyjaśniła, że *dla dzieci tych powołano Zespoły od 1 września, ponieważ we wniosku rodziców zawarta była prośba o organizację wczesnego wspomaganie od nowego roku szkolnego.*

Dla pozostałych 13 dzieci okres od dnia złożenia wniosku rodzica do dnia rozpoczęcia zajęć w ramach wczesnego wspomaganie wynosił poniżej 60 dni. W okresie kontrolowanym żadnemu dziecku nie odmówiono objęcia wczesnym wspomaganie rozwoju.

(dowód: akta kontroli, tom I str. 8-9, 298, 303)

Rodziny dzieci objętych wsparciem w formie wczesnego wspomaganie rozwoju mieszkały w odległości od Szkoły odpowiednio:

- do 3 km – jedna rodzina,
- od 3 do 10 km – siedem rodzin,

⁵ Od drugiego semestru szkolnego 2015/2016 r. 14 dzieci.

⁶ W latach 2015/2016 i 2016/2017 po jednym dziecku w każdym roku.

⁷ W latach 2015/2016 i 2016/2017 jedno dziecko posiadało opinię wydaną z uwagi na afazję i było objęte zajęciami wczesnego wspomaganie w tym okresie.

⁸ W latach 2015/2016 – 2017/2018 odpowiednio 10 (od drugiego semestru 2015/2016 – 12 dzieci), 10 i siedmioro dzieci posiadało opinię wydaną z uwagi na autyzm.

⁹ Zajęcia zorganizowane w Szkole w ramach wczesnego wspomaganie, dalej: „zajęcia wwr”, nie były zajęciami w rozumieniu przepisów rozporządzenia wwr z 2013 r. oraz rozporządzenia wwr 2017 r.

- powyżej 10 km – osiem rodzin.

W okresie kontrolowanym 14 dzieci (spośród 16), z którymi realizowano zajęcia w ramach wczesnego wspomaganie rozwoju było dowożonych na koszt Gmin, w których mieszkały ich rodziny, tj. Opole Lubelskie, Łaziska, Józefów i Poniatowa. Jedno dziecko było dowożone przez rodzica, a z jednym zajęcia realizowane były w domu rodzinnym dziecka.

(dowód: akta kontroli, tom I str. 26)

2. a) W okresie kontrolowanym w Szkole obowiązywał Regulamin Pracy Zespołu Wczesnego Wspomaganie Rozwoju Dziecka¹⁰, w którym zostały określone formy współpracy z rodziną, o których mowa w § 6 rozporządzenia wwr z 2013 r. i w § 8 rozporządzenia wwr z 2017 r. W Regulaminach Zespołu obowiązujących w okresie kontrolowanym Dyrektor wskazała: skład, organizację pracy i warunki powołania Zespołu, zadania realizowane przez Zespół, zasady dokumentowania pracy Zespołu, wymiar i miejsce prowadzenia zajęć. W skład Zespołu wchodził: nauczyciel prowadzący zajęcia wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka, pedagog posiadający kwalifikacje odpowiednie do rodzaju niepełnosprawności dziecka, a w szczególności: oligofrenopedagog, tyflopedagog i surdopedagog, psycholog, logopeda, wychowawca i inni specjaliści w zależności od potrzeb dziecka, jego rodziny oraz możliwości szkoły.

Na podstawie dokumentacji sześciorga dzieci (w tym pięciorga z autyzmem), które w kontrolowanym okresie były objęte zajęciami wwr, odpowiednio przez okres jednego roku (jedno dziecko), dwóch lat (dwoje dzieci) i trzech lat (troje dzieci), stwierdzono, że Zespoły dla tych dzieci zostały powołane przez Dyrektora Szkoły podczas posiedzenia Rady Pedagogicznej zorganizowanej pod koniec sierpnia, tj. przed rozpoczęciem nowego roku szkolnego. Następnie Dyrektor wydawała zarządzenie o powołaniu Zespołu dla każdego dziecka. W każdym roku szkolnym dla każdego dziecka objętego zajęciami wwr Dyrektor powoływała Zespół w nowym składzie.

Dyrektor wyjaśniła, że przepisy rozporządzenia nie określają sposobu powoływania Zespołu. Jednak dwukrotne powoływanie tego samego Zespołu było zbyt częste. Zmiana składu Zespołu w każdym roku szkolnym wynikała z powodu zmiany wychowawcy grupy oraz zmian w kadrze pedagogicznej.

W roku szkolnym 2015/2016 skład Zespołu dla każdego dziecka był zgodny z Regulaminem Zespołu (tj. w jego skład zostali powołani: nauczyciel prowadzący zajęcia wczesnego wspomaganie rozwoju, pedagog¹¹, logopeda, psycholog, wychowawca oddziału oraz od dwóch do czterech nauczycieli). W latach 2016/2017 i 2017/2018 w skład nowo powoływanych Zespołów, poza pedagogiem i logopedą, wchodziło kilku nowych nauczycieli. Nauczyciele (wychowawca oddziału, nauczyciel prowadzący zajęcia wczesnego wspomaganie oraz inni nauczyciele) powołani do Zespołów nie byli specjalistami, o których mowa w § 3 ust. 2 pkt 4 rozporządzenia wwr z 2013 r. i § 3 ust. 3 rozporządzenia wwr z 2017 r. W latach 2016/2017 i 2017/2018 w składzie Zespołu powołanego dla dzieci, których dokumentację objęto szczegółowym badaniem, nie było psychologa.

(dowód: akta kontroli tom I str. 27-72, 299, 304, tom II str. 1-2, 107-108, 205-206, 288-289, 305-308, 399-400)

b) Indywidualny Program Wczesnego Wspomaganie Rozwoju Dziecka (dalej „Program”) dla dzieci wybranych do próby objętej badaniem został opracowany przez nauczyciela prowadzącego zajęcia zwane zajęciami wwr w oparciu o wskazania podane w opinii o potrzebie wczesnego wspomaganie rozwoju. Zajęcia

¹⁰ Pierwszy od 1 września 2014 r., a drugi od 27 września 2017 r., zwane dalej „Regulaminem Zespołu”.

¹¹ Mgr pedagogiki, ponadto ukończyła studia podyplomowe z pedagogiki specjalnej w zakresie oligofrenopedagogiki.

wwr prowadzone były indywidualnie z dzieckiem. Zarówno Program opracowany dla dziecka objętego zajęciami wczesnego wspomagania po raz pierwszy od 1.09.2017 r., jak i Programy opracowane i obowiązujące w latach szkolnych 2015/2016 - 2017/2018 dla pozostałych dzieci uwzględniały działania wspierające rodzinę dziecka w jego realizacji, nie określały sposobu oceny postępów dziecka¹².

(dowód: akta kontroli, tom II str. 12, 51-53, 61-64, 67-69, 112-114, 124-126, 139-141, 147-149, 158-160, 167-169, 212-214, 225-227, 236-238, 242, 315-317, 327-329, 340-342, 354-357, 420-423)

c) We wszystkich badanych przypadkach nauczyciel prowadzący zajęcia wczesnego wspomagania na podstawie opinii, a w szczególności diagnozy poziomu funkcjonowania dziecka, określił kierunki i harmonogram działań dotyczących wczesnego wspomagania rozwoju oraz wsparcia rodziny dziecka. W sposób adekwatny do zaleceń opinii określono formę zajęć (w każdym przypadku były to zajęcia indywidualne) oraz liczbę godzin (8 godzin miesięcznie) indywidualnych zajęć z dzieckiem zwanych zajęciami wczesnego wspomagania. Rodzaj wsparcia określony w opiniach, np. terapie: logopedyczna, integracji sensorycznej oraz z zakresu umiejętności społecznych nie były przewidziane w Programach i nie były realizowane w ramach wczesnego wspomagania rozwoju. Każde z objętych badaniem dzieci posiadało również orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego, o którym mowa w art. 71b ust. 1b ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty¹³ i art. 127 ust. 3 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe¹⁴. W związku z tym zajęcia z logopedą i zajęcia integracji sensorycznej były przewidziane i realizowane w ramach Indywidualnego Programu Edukacyjno-Terapeutycznego (dalej „IPET”). Natomiast zalecana w opiniach stymulacja ogólnorozwojowa była realizowana w ramach zajęć zwanych zajęciami wczesnego wspomagania. W każdym przypadku Program i harmonogram realizacji został przedstawiony rodzicom dziecka. W każdym badanym przypadku Program mógł pełnić funkcję informacyjną oraz instruktażową. Nauczyciel, który opracowywał Program, prowadził zajęcia z dzieckiem, dokonywał co najmniej raz na semestr oceny jego postępów, planował spotkania z rodzicami, w celu udzielania pomocy w zakresie kształtowania postaw i zachowań pożądaných w kontaktach z dzieckiem oraz w celu udzielania instruktażu, porad i konsultacji w zakresie pracy z dzieckiem. Rodzice byli zapraszani przez nauczyciela na takie spotkania, co potwierdzali podpisem na zaproszeniu, lecz w spotkaniach uczestniczyli rzadko (od dwóch do czterech razy w roku szkolnym). Ponadto w roku szkolnym 2017/2018 oceny postępów dokonywał Zespół w niepełnym składzie.

(dowód: akta kontroli, tom II str. 1-437)

3. a) W okresie objętym kontrolą zajęcia w ramach realizacji wczesnego wspomagania realizowane były tylko w formie zajęć zwanych zajęciami wwr prowadzonych przez nauczycieli, którzy posiadali przygotowanie pedagogiczne oraz kwalifikacje do zajmowania stanowiska nauczyciela w przedszkolach, tj. zgodne z § 4 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 12 marca 2009 r. w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli oraz określenia szkół i wypadków, w których można zatrudnić nauczycieli niemających wyższego wykształcenia lub ukończonego zakładu kształcenia nauczycieli¹⁵ oraz § 4

¹² Sposobu oceny postępów dziecka nie określono w Programie opracowanym dla dziecka rozpoczynającego zajęcia wwr od roku szkolnego 2017/2018 oraz w Programach opracowanych przed 1.09.2017 r. dla trojga dzieci (kontynuujących terapię w roku szkolnym 2017/2018), które po wejściu w życie rozporządzenia wwr z 2017 r. nie zostały dostosowane do jego przepisów.

¹³ Dz. U. z 2017 r. poz. 2198, ze zm. Art. 71b ust. 1b został uchylony z dniem 1.09.2017 r.

¹⁴ Dz. U. z 2017 r. poz. 59, ze zm.

¹⁵ Dz. U. z 2015 poz. 1264, dalej: „rozporządzenie MEN z 12.03.2009 r.”

rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 1 sierpnia 2017 r. w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli¹⁶.

(dowód: akta kontroli tom I str. 183-189, tom II str. 1-434)

b) W latach szkolnych 2015/2016 – 2017/2018 (do 30 kwietnia) zajęcia wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka możliwe do zrealizowania w danym roku szkolnym (po uwzględnieniu planowych przerw w danym roku szkolnym, tj. ferii zimowych i wakacji) wynosiły odpowiednio 72, 72 i 56 godzin. Rzeczywista liczba zrealizowanych zajęć wynosiła odpowiednio:

- w roku szkolnym 2015/2016 - od 30 do 61 godzin i 20 minut; dla czworga dzieci zajęcia zrealizowano w ramach etatu, a w przypadku jednego dziecka w ramach godzin ponadwymiarowych;
- w roku szkolnym 2016/2017 - od 39 godzin i 40 minut do 60 godzin i 40 minut; dla trojga dzieci zajęcia zrealizowano w ramach etatu, a w przypadku dwojga dzieci w ramach godzin ponadwymiarowych;
- w roku szkolnym 2017/2018 - od 34 godzin do 47 godzin i 20 minut; dla trojga dzieci zajęcia zrealizowano w ramach etatu, a w przypadku jednego dziecka w ramach godzin ponadwymiarowych.

Realizacja zajęć w podanym wyżej zakresie wynikała głównie z nieobecności dzieci na zajęciach oraz sporadycznie z nieobecności nauczyciela. W żadnym z podanych przypadków zajęć nie odpracowano.

Dyrektor wyjaśniła, że ze względu na specyfikę jednostki, tj. dowozy uczniów, zajęcia dodatkowe dzieci (duże obciążenie dzieci), rozkład dnia: obowiązkowe zajęcia, obowiązkowy godzinny pobyt dziecka na powietrzu, udział w zajęciach rewalidacyjno-wychowawczych, integracji sensorycznej, plany zajęć nauczycieli uniemożliwiają odpracowywanie zajęć wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka.

(dowód: akta kontroli str. 135-140, 305)

c) W kontrolowanym okresie z dziećmi objętymi wczesnym wspomaganie rozwoju realizowano również zajęcia: rewalidacyjne, integracji sensorycznej oraz z logopedą (zajęcia z psychologiem odbywały się tylko przez dwa miesiące roku szkolnego 2015/2016) w ramach realizacji zajęć wynikających z IPET-ów. Wszystkie dzieci oprócz opinii o potrzebie wczesnego wspomaganie rozwoju posiadały orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego.

(dowód: akta kontroli, tom I str. 135-140, tom II str. 1-7, 20-23, 39-47, 83-99, 103-108, 179-197, 201-206, 268-289, 302-308, 374-392, 395-400)

d) Dla wszystkich dzieci objętych wczesnym wspomaganie (z wyjątkiem jednego dziecka, z którym zajęcia odbywały się w domu rodzinnym) ustalono (w uzgodnieniu z rodzicami), że miejscem prowadzenia zajęć był oddział w Szkole w Cwiężtalce jako jedynej placówce. W Szkole rodzice dzieci składali zapewnienie (w formie oświadczenia) o realizacji wczesnego wspomaganie tylko w jednej placówce w całym okresie kontrolowanym. Szkoła nie zawierała porozumień z innymi placówkami w celu realizacji części wskazań zawartych w opiniach o potrzebie wczesnego wspomaganie rozwoju.

(dowód: akta kontroli, tom I str. 9, tom II str. 235, 291, 309, 401)

e) W okresie objętym kontrolą częstotliwość kontaktów z rodzicami dzieci objętych wczesnym wspomaganie (w ramach badanej próby) była ustalona na jedno spotkanie w cyklu (od jeden raz na dwa tygodnie do jeden raz w miesiącu) oraz w razie potrzeby ze strony rodzica, czy też nauczycieli. Rodzice potwierdzali podpisem zawiadomienie o terminie spotkania, ale często do spotkania nie

¹⁶ Dz. U. 1575, dalej: „rozporządzenie MEN z 1.08.2017 r.”

dochodziło ze względu na nieobecność rodziców. W praktyce spotkania z rodzicami odbywały się od jednego do kilku w semestrze.

Dyrektor wyjaśniła, że w latach szkolnych 2015/2016 – 2017/2018 zaplanowane były raz w miesiącu oraz w miarę potrzeby spotkania z rodzicami. Realizacja spotkań odnotowywana była w dziennikach zajęć. Brak realizacji spotkania wynikał często z niezrozumienia lub utrudnionego kontaktu z rodzicami, którzy często są również osobami z deficytami i nie rozumieją potrzeby takich spotkań z taką częstotliwością. Czasami te spotkania nie odbywały się ze względu na długą chorobę dziecka, dodatkowo dziecko w domu nie ma innej opieki, więc rodzic nie mógł przybyć na spotkanie z prowadzącym zajęcia lub z powodu utrudnionego dojazdu. W latach 2015/2016 – 2017/2018 grupę wsparcia dla rodziców prowadziła Poradnia Pedagogiczno-Psychologiczna w Opolu Lubelskim.

(dowód: akta kontroli, tom I str. 305-306, tom II str. 27, 33, 50, 53, 71, 111, 114, 118, 123, 126, 139, 144, 147, 154-155, 158, 167, 224-225, 227, 236, 242, 248, 250, 252, 266, 315, 326-327, 333, 340, 345, 350, 354, 372-373, 420, 427, 432)

4. Według czterech nauczycieli prowadzących zajęcia wczesnego wspomaganie rozwoju dzieci:

- opinie o potrzebie wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka mogłyby zawierać bardziej szczegółowe informacje o deficytach rozwojowych dzieci oraz kierunkach współpracy z rodziną dziecka. Ponadto brakuje w nich praktycznych rozwiązań w jaki sposób pomagać dziecku;
- na zmniejszenie efektywności zajęć wwr w niektórych przypadkach wpływ miał utrudniony kontakt z rodzicami lub sytuacje, w których dzieci opuszczały zajęcia z powodu choroby; ponadto jednym z czynników zmniejszenia efektywności jest niewielka wiedza lekarzy pierwszego kontaktu, pediatrów na temat symptomów zaburzeń takich jak autyzm, afazja dziecięca, czy zaburzenia integracji sensorycznej, w związku z czym właściwa diagnoza i rozpoczęcie terapii specjalistycznej następują zbyt późno;
- liczba 8 godzin miesięcznie zajęć wwr była zbyt mała aby zapewnić właściwą efektywność pracy terapeutycznej z dzieckiem i jego rodziną;
- posiadane kwalifikacje były wystarczające, jednocześnie podały, że podczas prowadzenia zajęć wczesnego wspomaganie rozwoju konsultowały się z innymi specjalistami; ponadto wskazały na potrzebę stałej obecności psychologa, rehabilitanta lub fizjoterapeuty w przypadku niepełnosprawności ruchowej dziecka;
- wczesnie podjęta terapia wwr umożliwi usprawnianie zaburzonych funkcji rozwojowych, lepsze przygotowanie do podjęcia nauki w szkole i poprawę ogólnego funkcjonowania społecznego dziecka i jego rodziny w przyszłości;
- nie wystąpiły trudności w realizacji współpracy z placówkami leczniczymi lub ośrodkiem pomocy społecznej;
- problemem była zbyt późna diagnostyka zaburzeń i deficytów rozwojowych, z czym wiąże się rozpoczęcie terapii w starszym wieku oraz niewystarczająca liczba godzin przeznaczona do pracy z dzieckiem i jego rodziną. Należałoby zwiększyć wymiar czasowy zajęć wczesnego wspomaganie rozwoju, a także poprawić koordynację oddziaływań pomiędzy podmiotami leczniczymi, ośrodkami pomocy społecznej i jednostkami oświatowymi.

(dowód: akta kontroli, tom I str. 350-356)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W latach szkolnych 2016/2017 – 2017/2018 w skład Zespołu wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka Dyrektor Szkoły nie powoływała psychologa, co było

niezgodne z § 3 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia wwr z 2013 r. i § 3 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia wwr z 2017 r. W okresie tym w Szkole nie był zatrudniony psycholog.

Dyrektor wyjaśniła, że *do Zespołów nie powołano psychologa, ponieważ szkoła nie zatrudniała takiego specjalisty. Raz w miesiącu do szkoły przyjeżdżał psycholog z Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Opolu Lubelskim na konsultacje w ramach współpracy z Poradnią. Konsultacje dotyczyły dzieci objętych wczesnym wspomaganie i odbywały się dla nauczycieli wchodzących w skład Zespołów wczesnego wspomaganie rozwoju oraz Zespołów pomocy psychologiczno-pedagogicznej. Z konsultacji tych mogli korzystać rodzice dzieci objętych wczesnym wspomaganie rozwoju.*

(dowód: akta kontroli, tom I str. 298, 303)

2. W latach szkolnych 2015/2016 – 2017/2018 w skład Zespołu powołano nauczycieli, tj.: wychowawcę oddziału, nauczyciela prowadzącego zajęcia wczesnego wspomaganie oraz innych nauczycieli niebędących specjalistami, o których mowa w § 3 ust. 2 pkt 4 rozporządzenia wwr z 2013 r. i § 3 ust. 3 rozporządzenia wwr z 2017 r.

Dyrektor wyjaśniła, że *Skład Zespołu był szerszy niż określony w przepisach rozporządzeń wwr z 2013 r. i 2017 r. ze względu na to, że zajęcia wczesnego wspomaganie prowadzone były na terenie Szkoły i dzieci uczęszczające do oddziałów przedszkolnych w związku z tym mają do czynienia nie tylko ze specjalistami wskazanymi w rozporządzeniu, ale również z innymi nauczycielami, tj. z wychowawcą grupy, nauczycielem religii i nauczycielem języka angielskiego, którzy pracują w Zespole dla dobra dziecka.*

(dowód: akta kontroli, tom I str. 38-43, 48-49, 54-59, 63-66, 70, 72, 299, 304-305)

3. W okresie objętym kontrolą Indywidualne programy wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka były opracowywane przez nauczyciela prowadzącego zajęcia pod nazwą zajęcia wczesnego wspomaganie rozwoju, a nie przez Zespół. Było to niezgodne z § 3 ust. 3 pkt 3 rozporządzenia wwr z 2013 r. i § 3 ust. 4 pkt 3 rozporządzenia wwr z 2017 r. W konsekwencji w Programach nie były przewidziane, a następnie nie były realizowane rodzaje wsparcia określone w opiniach, np. terapie: logopedyczna (dotyczy trojga dzieci), integracji sensorycznej (dotyczy trojga dzieci) oraz z zakresu umiejętności społecznych (dotyczy pięciorga dzieci). Adnotacja o opracowaniu Programu przez nauczyciela prowadzącego zajęcia umieszczona była na każdym badanym Programie.

Dyrektor wyjaśniła, że *Indywidualne programy wczesnego wspomaganie rozwoju opracowywane były przez powołany Zespół, lecz podpisane przez prowadzącego, który w imieniu Zespołu przekazuje rodzicom, dyrektorowi do dokumentacji oraz zdaje sprawozdanie z realizacji zajęć na radzie pedagogicznej (dwa razy w roku). Zespół analizuje dokumentację dziecka. Poszczególni jego członkowie np. wychowawca grupy, logopeda lub inny członek Zespołu, który pracuje z dzieckiem, nie tylko w ramach wczesnego wspomaganie podejmuje odpowiednie działania wzmacniające pracę, rozwój dziecka zgodnie z zaleceniami zawartymi w opiniach.*

(dowód: akta kontroli, tom I str. 298-299, 304)

4. W okresie kontrolowanym wczesne wspomaganie rozwoju dziecka było realizowane w Szkole w formie zajęć zwanych zajęciami wczesnego wspomaganie rozwoju, które nie były prowadzone przez specjalistów w rozumieniu przepisów § 3 ust. 2 rozporządzenia wwr z 2013 r. oraz § 3 ust. 2 i 3 rozporządzenia wwr z 2017 r. Zajęcia prowadzili nauczyciele posiadający kwalifikacje do zatrudnienia w oddziale przedszkolnym oraz do realizacji np. zajęć ogólnorozwojowych w ramach wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka.

Dyrektor wyjaśniła, że zasugerowała się tym, że skoro został utworzony taki kierunek studiów jak wczesne wspomaganie rozwoju dziecka, to nauczyciel legitymujący się tym wykształceniem jest odpowiednio przygotowany do prowadzenia tego typu zajęć. Wydawało mi się, że osoba z tym wykształceniem jest odpowiednio przygotowana i uważana za specjalistę. Do 2017 r. zajęcia te prowadzili nauczyciele, którzy mieli ukończone studia wyższe oraz studia podyplomowe lub kurs kwalifikacyjny w zakresie oligofrenopedagogiki. Dzieci uczęszczające do Szkoły, którym na prośbę rodziców i w oparciu o opinię PPP zorganizowano te zajęcia poczyniły znaczne postępy. Między innymi: po dwóch, trzech latach dzieci z afazją zaczęły mówić, nawet występować na scenie, nabrały pewności siebie, nie mają oporów spotykać się z grupą rówieśniczą, ich wypowiedzi są bardziej spontaniczne, posiadają szerszy zasób słów. Ponadto dzieci objęte wczesnym wspomaganie rozwoju miały zapewnione zajęcia z logopedą oraz zajęcia integracji sensorycznej, które były realizowane w ramach realizacji zajęć wynikających z IPET – ów, ponieważ dzieci te posiadały również orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego.

(dowód: akta kontroli, tom I str. 298-299, 304)

Najwyższa Izba Kontroli zauważa, że pomimo tego, że zajęcia realizowane w ramach wczesnego wspomaganie rozwoju nie były zajęciami w rozumieniu przepisów rozporządzeń wwr z 2013 r. i 2017 r., to indywidualne zajęcia z logopedą i pedagogiem oraz zajęcia integracji sensorycznej realizowane były w ramach kształcenia specjalnego.

5. Oceny postępów w funkcjonowaniu dziecka objętego zajęciami wwr w latach szkolnych 2015/2016-2017/2018 dokonywał nauczyciel prowadzący, co udokumentował wpisem w Dzienniku indywidualnych zajęć i organizacji wczesnego wspomaganie. Ponadto w roku szkolnym 2017/2018 oceny postępów dokonywał Zespół w niepełnym składzie. Zgodnie z przepisami § 3 ust. 3 pkt 3 i 4 rozporządzenia wwr z 2013 r. oraz § 3 ust. 4 pkt 4 i 5 rozporządzenia wwr z 2017 r., dokonywanie oceny analizowania skuteczności pomocy należało do zadań Zespołu. Dyrektor wyjaśniła, że ocenę postępów rozwoju dziecka w ramach realizacji Indywidualnego programu wczesnego wspomaganie rozwoju dokonywał Zespół, a przedstawiał nauczyciel prowadzący zajęcia podczas posiedzenia Rady Pedagogicznej.

Najwyższa Izba Kontroli zauważa, że Szkoła nie udokumentowała procesu zapoznawania się przez cały Zespół z postęпами w zakresie efektów przeprowadzonej terapii i dokonywania ewaluacji skutków tej terapii.

(dowód: akta kontroli, tom I str. 299, 304)

6. Indywidualny program wczesnego wspomaganie rozwoju opracowany w roku szkolnym 2017/2018 (po 1.09.2017 r.) dla jednego dziecka został sporządzony niezgodnie z § 5 pkt 4 rozporządzenia wwr z 2017 r., tj. nie określał sposobu oceny postępów dziecka. Indywidualne programy dla trojga dzieci, które zostały opracowane przed 1 września 2017 r. do dnia zakończenia kontroli nie zostały dostosowane do wymogów § 5 pkt 4 rozporządzenia wwr z 2017 r., tj. nie określały sposobów oceny postępów dziecka. Dyrektor wyjaśniła, że było to spowodowane błędną interpretacją przepisów rozporządzenia.

(dowód: akta kontroli, tom I str. 299, 304)

Ocena cząstkowa

Dla większości dzieci Szkoła zapewniła¹⁷ niezwłoczne podjęcie działań wynikających z opinii o potrzebie wczesnego wspomaganie rozwoju. Dla każdego

¹⁷ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen cząstkowych dotyczących działalności w badanym obszarze: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna. Jeżeli sformułowanie oceny cząstkowej według proponowanej skali byłoby niemożliwe lub nadmiernie utrudnione, albo taka ocena nie dawałaby prawdziwego obrazu funkcjonowania kontrolowanej jednostki w zakresie objętym kontrolą, stosuje się ocenę opisową.

dziecka powołane zostały Zespoły, jednak w ich składzie nie zapewniono udziału psychologa, gdyż w latach szkolnych 2016/2017–2017/2018 Szkoła nie zatrudniała tego specjalisty. Dla wszystkich dzieci opracowano Indywidualne programy wczesnego wspomaganie, w których nie przewidziano jednak rodzajów zajęć określonych w opiniach. Realizacja Programów nie uwzględniała udziału logopedy (dotyczy trojga dzieci), psychologa (dotyczy pięciorga dzieci), pedagoga (dotyczy czworga dzieci) i specjalisty w zakresie prowadzenia terapii integracji sensorycznej (dotyczy trojga dzieci). Indywidualne zajęcia z logopedą i pedagogiem oraz zajęcia integracji sensorycznej realizowane były w ramach kształcenia specjalnego. Od listopada 2015 r. nie organizowano zajęć z psychologiem, tym samym nie zapewniono skutecznego wsparcia dla dziecka i jego rodziny. Realizowane w ramach wczesnego wspomaganie rozwoju zajęcia nie były jednak prowadzone przez specjalistów, o których mowa w przepisach wwr, a przez nauczycieli posiadających kwalifikacje do zatrudnienia w oddziale przedszkolnym.

2. Nadzór, ewaluacja i współpraca z innymi placówkami w realizacji wczesnego wspomaganie rozwoju dzieci

Opis stanu faktycznego

1. Efekty pracy z dziećmi na bieżąco, lecz nie po każdych zajęciach, oceniał nauczyciel prowadzący. W roku szkolnym 2017/2018 nauczyciel dokonał tej oceny z wykorzystaniem arkusza obserwacji dziecka. W roku szkolnym 2017/2018 oceny postępów dokonywał również Zespół (choć w niepełnym składzie), lecz bez wykorzystania arkusza obserwacji dziecka. Sposób oceny efektów pracy nie został określony w Programie żadnego dziecka, co opisano w pkt 1 ppkt 2 lit. b wystąpienia pokontrolnego. W roku 2017/2018 Zespół (w niepełnym składzie) w trakcie pierwszego semestru dokonał analizy skuteczności pomocy udzielanej dziecku i jego rodzinie, w tym dokonano identyfikacji ograniczeń, które utrudniają funkcjonowanie dziecka w środowisku. W każdym roku szkolnym nauczyciel prowadzący zajęcia wczesnego wspomaganie częściowo modyfikował dotychczasowe kierunki wsparcia zawarte w Programie w związku z postępami i rozwojem dziecka. Działania w zakresie wczesnego wspomaganie były w Programach opisane w taki sposób, że wszystkie działania podejmowane przez nauczycieli prowadzących mieściły się w ramach jego realizacji.

W okresie objętym kontrolą wystąpił tylko jeden przypadek rezygnacji rodziców z terapii wczesnego wspomaganie rozwoju w Szkole w związku ze zmianą miejsca zamieszkania rodziny.

(dowód: akta kontroli, tom II str. 14-16, 38, 55-57, 82, 101-102, 116-118, 128-129, 143, 161, 163, 171-178, 215-217, 229-230, 245, 256-267, 320-322, 331-332, 344, 360-371, 405-416, 431)

2. Dyrektor Szkoły nawiązała współpracę z Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną w Opolu Lubelskim i od 1.09.2014 r. zawarła (na czas nieokreślony) porozumienie o współpracy. W ramach tej współpracy m.in. nauczyciele i rodzice dzieci objętych wczesnym wspomaganie rozwoju mogli korzystać raz w miesiącu z pomocy psychologa, np. w zakresie opracowania i stosowania metod i form adekwatnych do poziomu rozwoju dziecka w celu wypracowania postaw i zachowań pożądaných, właściwego rozpoznawania postaw dziecka i utrwalania właściwych reakcji na te zachowania. Dyrektor Szkoły w dniu 4.09.2017 r. zawarła również (na czas nieokreślony) porozumienia o współpracy z podmiotem leczniczym NZOZ Ośrodek Zdrowia Wrzelowiec oraz z Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Opolu Lubelskim. W zawartych porozumieniach wskazano m.in., że zakres pomocy może być uzależniony od możliwości i bieżących potrzeb Szkoły.

W okresie kontrolowanym dzieci objęte wczesnym wspomaganie rozwoju posiadały również orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego, w związku z czym Dyrektor powołała Zespół planujący i koordynujący udzielanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej (zwany dalej „Zespołem ds. IPET-u”). W skład tego Zespołu weszli m.in. członkowie Zespołu Wczesnego Wspomagania Rozwoju.

(dowód: akta kontroli, tom I str. 141-143, tom II str. 39-47, 83-90, 179-200, 268-282, 374-394)

3. W latach szkolnych 2015/2016 – 2017/2018 plany nadzoru pedagogicznego i wnioski ze sprawowania tego nadzoru były przedstawiane i zatwierdzane na posiedzeniach Rady Pedagogicznej. Plany oraz sprawozdania z nadzoru Dyrektor Szkoły przedstawiła na posiedzeniach Rady Pedagogicznej z zachowaniem terminów określonych w § 25 ust. 1 i § 26 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 27 sierpnia 2015 r. w sprawie nadzoru pedagogicznego¹⁸ oraz w § 23 ust. 1 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 25 sierpnia 2017 r. w sprawie nadzoru pedagogicznego¹⁹ (plan na rok 2017/2018). Plany nadzoru oraz sprawozdania z nadzoru nie obejmowały obszaru wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka.

Nadzór ze strony Dyrektora Szkoły w zakresie zajęć wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka, w okresie objętym kontrolą, obejmował kontrolę systematyczności prowadzenia dzienników zajęć oraz ich kompletności. Z analizy zapisów w dziennikach zajęć wczesnego wspomaganie sześciorga wybranych dzieci wynikało, że Dyrektor prowadziła obserwację czterech zajęć wwr, przeprowadzonych w roku szkolnym 2017/2018.

(dowód: akta kontroli, tom I str. 313, 358-402)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Uwagi dotyczące
badanej działalności

Najwyższa Izba Kontroli zauważa potrzebę objęcia zagadnień z zakresu wczesnego wspomaganie rozwoju dzieci planowym nadzorem pedagogicznym, w tym ewaluacją wewnętrzną.

Ocena cząstkowa

Oceny postępów oraz trudności w funkcjonowaniu dzieci objętych wczesnym wspomaganie rozwoju dokonywali nauczyciele prowadzący zajęcia wwr, a wyniki tych ocen wykorzystywano do modyfikowania kierunków wsparcia określonych w Indywidualnych programach wczesnego wspomaganie rozwoju. Skuteczność pomocy udzielonej dziecku i jego rodzinie została oceniona przez Zespół (jednak w niepełnym składzie) w pierwszym semestrze roku 2017/2018. Podejmowano działania w celu zapewnienia kompleksowości i spójności wszystkich oddziaływań wspomagających rozwój dziecka. Realizacja wczesnego wspomaganie rozwoju była objęta nadzorem ze strony Dyrektora Szkoły poprzez kontrolę dzienników zajęć, a w roku 2017/2018 również poprzez obserwację zajęć. Zagadnień z zakresu wczesnego wspomaganie rozwoju dzieci nie uwzględniono jednak w planach nadzoru pedagogicznego.

3. Warunki organizacyjne i finansowe wczesnego wspomaganie rozwoju dzieci

1. Nauczyciele/specjaliści zatrudnieni w Szkole w okresie objętym kontrolą posiadali przygotowanie pedagogiczne i kwalifikacje pozwalające na powołanie ich do Zespołów, tj. psycholog (zatrudniony w roku szkolnym 2015/2016, faktycznie wykonywał pracę od września do października 2015 r.), logopeda, pedagog,

¹⁸ D. U. poz. 1270.

¹⁹ Dz. U. poz. 1658.

nauczyciel prowadzący zajęcia integracji sensorycznej²⁰. Osoba zatrudniona na stanowisku:

- logopedy - miała ukończone studia magisterskie na kierunku logopedia z audiologią oraz studia podyplomowe w zakresie oligofrenopedagogiki,
- pedagoga – miała ukończone studia magisterskie na kierunku pedagogika oraz studia podyplomowe w zakresie pedagogiki specjalnej – oligofrenopedagogiki,
- nauczyciela zajęć integracji sensorycznej – miała ukończone studia magisterskie na kierunku pedagogika specjalna o specjalności oligofrenopedagogika oraz dwustopniowy kurs kwalifikacyjny integracji sensorycznej oraz kurs kwalifikacyjny z zakresu wczesnego wspomaganie rozwoju i edukacji uczniów autystycznych,
- psychologa – ukończyła studia magisterskie na kierunku psychologia o specjalności psychoprofilaktyka.

Pozostali nauczyciele powołani w skład Zespołów, w tym nauczyciele realizujący „zajęcia wczesnego wspomaganie” posiadali przygotowanie pedagogiczne oraz kwalifikacje do zajmowania stanowiska nauczyciela w przedszkolach, zgodne z § 4 rozporządzenia MEN z 12.03.2009 r. oraz § 4 rozporządzenia MEN z 1.08.2017 r. W okresie objętym kontrolą w Szkole nie zatrudniano fizjoterapeuty, a dzieci niepełnosprawne ruchowo realizowały wwr w innej placówce.

Dyrektor wyjaśniła, że w latach 2015/2016 – 2017/2018 oraz w okresie wcześniejszym nie mieliśmy dzieci z niepełnosprawnością ruchową objętych zajęciami wczesnego wspomaganie rozwoju. W tym okresie dwoje dzieci niepełnosprawnych ruchowo uczęszczało na zajęcia wczesnego wspomaganie poza naszą placówką, ponieważ nie dysponowaliśmy specjalistą, jakim jest rehabilitant, sugerując rodzicom skorzystanie ze specjalisty poza naszą szkołą. Na zajęcia obowiązkowe dzieci te objęte były dowozami, podczas których miały zapewnioną opiekę na koszt gminy.

Wszyscy nauczyciele (z wyjątkiem psychologa oraz jednego nauczyciela), którzy zostali powołani w skład Zespołów uczestniczyli w zewnętrznych szkoleniach (w liczbie od jednego do sześciu), dotyczących m.in. pracy z uczniem o specjalnych potrzebach edukacyjnych, pracy z rodziną dziecka w ramach wczesnego wspomaganie rozwoju, zabaw terapeutycznych w wieku przedszkolnym, komunikacji z osobami z autyzmem („rozumieć – być rozumianym”), metod pracy terapeutycznej z dzieckiem z zaburzeniami ze spektrum autyzmu (diagnoza i terapia). Dyrektor zapewniła nauczycielom dostęp do aktualnej literatury fachowej poprzez jej zakup na potrzeby Szkoły.

(dowód: akta kontroli, tom I str. 183-189, 299, 305)

2. Szkoła dysponowała odpowiednimi pomieszczeniami do prowadzenia zajęć wczesnego wspomaganie, wyposażonymi w sprzęt specjalistyczny i środki dydaktyczne, odpowiednie do potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych małych dzieci z niepełnosprawnościami. Pomieszczenia te usytuowane były w budynku szkoły znajdującym się w miejscowości Cwiętalka. Budynek, w tym ciągi komunikacyjne nie były dostosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych. Budynek posiadał dwa wejścia: główne od strony ulicy oraz drugie wejście prowadzące do pomieszczeń działu kształcenia specjalnego znajdujące się od strony północnej budynku. Przed drzwiami stanowiącymi główne wejście do budynku znajdował się podest betonowy o wysokości 8 cm. Główne drzwi wejściowe nie posiadały progów, a drzwi drugiego wejścia posiadały wewnątrz próg o wysokości 1 cm. Trzy oddziały przedszkolne znajdowały się na parterze budynku, a oddziały przedszkola specjalnego oraz gabinet logopedy i gabinet terapii

²⁰ Na stanowisku danego specjalisty zatrudniona była jedna osoba.

sensorycznej mieściły się na I piętrze, na które prowadziły schody zabiegowe nieprzystosowane do wózków inwalidzkich.

(dowód: akta kontroli, tom I str. 314-347)

Dyrektor wyjaśniła, że budynek szkoły w *Ćwiętalce*, w którym odbywają się zajęcia wczesnego wspomaganie rozwoju jest budynkiem starym, nieremontowanym i niedostosowanym do potrzeb osób niepełnosprawnych. Obecnie wraz z organem prowadzącym opracowujemy plany remontowe i adaptacyjne dla dzieci niepełnosprawnych ruchowo. Remont planowany jest w 2019 r.

(dowód: akta kontroli, tom I str. 299, 305)

Szkoła dysponowała m.in. gabinetem logopedy o powierzchni 9,3 m² i salą integracji sensorycznej o powierzchni 23,9 m². Gabinety były oznakowane w sposób czytelny, z uwzględnieniem godzin pracy specjalistów. Gabinety spełniały warunki odizolowania i wyciszenia. Były estetyczne oraz wyposażone w meble dostosowane do małych dzieci oraz pomoce dydaktyczne odpowiednie do rodzaju terapii.

(dowód: akta kontroli, tom I str. 314-344)

3. Środki finansowe na wczesne wspomaganie rozwoju w latach 2015-2017 (do września) były planowane i wydatkowane w rozdziale 80149²¹. W 2018 r. środki finansowe na wczesne wspomaganie rozwoju zostały zaplanowane i wydatkowane w rozdziale 85404²².

Zastępca Burmistrza wyjaśnił, że *dzieci uczęszczające do Szkoły Podstawowej w Kluczkowicach w latach 2015-2018 objęte wczesnym wspomaganie rozwoju na podstawie opinii z PP-P posiadały również orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego. Mając na uwadze wprowadzony rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 16 grudnia 2014 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie szczegółowej klasyfikacji dochodów, wydatków, przychodów i rozchodów (...) nowy rozdział klasyfikacji budżetowej 80149 oraz brak precyzji, co do tego, jakie wydatki należy w tym rozdziale klasyfikować, postanowiliśmy, że przy zbiegu opinii o wczesnym wspomaganie rozwoju i opinii o potrzebie kształcenia specjalnego wszystkie ponoszone koszty będziemy klasyfikować w rozdziale 80149. Dlatego też w okresie od początku roku 2015 do 31 sierpnia 2017 roku środki finansowe przeznaczone na ten cel były wykazywane w budżecie jednostki w rozdziale 80149.*

Wydatki poniesione przez Szkołę na wczesne wspomaganie rozwoju (według zestawienia sporządzonego dla potrzeb kontroli) wynosiły:

- w 2015 r. 23.367 zł i były o 23.104 zł niższe od kwoty otrzymanej na wczesne wspomaganie rozwoju w Szkole przez organ prowadzący w ramach części oświatowej subwencji ogólnej (46.471 zł²³),
- w 2016 r. 34.870 zł i były o 21.204 zł niższe od kwoty otrzymanej na to zadanie przez organ prowadzący w ramach części oświatowej subwencji ogólnej (56.074 zł),
- w 2017 r. 38.027 zł i były o 17.391 zł niższe od kwoty otrzymanej na to zadanie przez organ prowadzący w ramach części oświatowej subwencji ogólnej (55.418 zł).

Na wczesne wspomaganie rozwoju dzieci w 2018 r. w planie finansowym Szkoły przewidziano 41.312 zł, tj. o 8.170 zł więcej niż część oświatowa subwencji ogólnej otrzymana na to zadanie przez organ prowadzący (33.142 zł). Według stanu na

²¹ Realizacja zadań wymagających stosowania specjalnej organizacji nauki i metod pracy dla dzieci w przedszkolach, oddziałach przedszkolnych w szkołach podstawowych i innych formach wychowania przedszkolnego.

²² Wczesne wspomaganie rozwoju dziecka.

²³ Według metryczki subwencji oświatowej.

dzień 31 marca 2018 r. na wczesne wspomaganie rozwoju dzieci Szkoła wydatkowała 10.141 zł.

Zastępca Burmistrza wyjaśnił, że *środki finansowe ujęte w planach finansowych jednostki w wymienionych latach określone były każdorazowo przez Szkołę na etapie prac nad projektem budżetu Gminy Opole Lubelskie i zgodnie z zapotrzebowaniem (wnioskiem) jednostki zaplanowane w budżecie. Wnioskowane przez Szkołę środki były wystarczające na pokrycie planowanych wydatków związanych z niepełnosprawnościami dzieci oraz w związku z objęciem dzieci wczesnym wspomaganem, ale część tych wydatków z uwagi na specyfikę jednostki (zespół szkół) pozostawała w planach w rozdziałach innych niż 80149 i 85404. (...) Rozbieżności pomiędzy kwotą subwencji na ten cel, a kwotami zaplanowanymi wynikają z wielu różnych aspektów, m.in. z faktu dużej absencji chorobowej dzieci. (...) Należy zaznaczyć, że Szkoła w Kluczkowicach w latach poprzedzających kontrolowany okres została dobrze wyposażona ze środków własnych gminy w sprzęt i pomoce dydaktyczne, niezbędne do prowadzenia zajęć. (...) Ponadto, mając na uwadze brak precyzyjnych przepisów, które w jednoznaczny sposób wskazywałyby, że środki finansowe pochodzące z subwencji oświatowej na wczesne wspomaganie rozwoju oraz na realizację zadań wymagających stosowania specjalnej organizacji nauki i metod pracy dla dzieci i młodzieży należało przeznaczyć na każdą z jednostek oświatowych w kwotach wynikających z metryczki, alokacji tych środków dokonaliśmy zgodnie z rzeczywistymi potrzebami szkół i przedszkoli. Wydatki gminy ponoszone rokrocznie na utrzymanie oświaty i edukacyjnej opieki wychowawczej przekraczają środki przekazywane w subwencji oświatowej o kilka milionów złotych.*

Dyrektor Szkoły wyjaśniła, że *po konsultacjach z organem prowadzącym, mimo wyższych kwot wynikających z subwencji oświatowej, zaplanowano kwoty w wysokości podanej w planach finansowych. Zajęcia logopedyczne, z pedagogiem, integracji sensorycznej, psychologiem (2015/2016) były realizowane w ramach zajęć wynikających z IPET – ów. Dzieci objęte wczesnym wspomaganem naszej placówki w latach szkolnych 2015/2016 – 2017/2018 posiadały oprócz opinii, orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego. Zajęcia te finansowane były ze środków finansowych otrzymanych w ramach subwencji oświatowej w związku z ww. orzeczeniami, w których stwierdzono określone niepełnosprawności.*

(dowód: akta kontroli, tom I str. 190-297, 302, 306-312)

Szkoła w okresie objętym kontrolą nie korzystała ze środków zewnętrznych, w tym z programów: „Wiedza Edukacja Rozwój” i „Za życiem”.

(dowód: akta kontroli, tom I str. 15)

4. Dokumentacja dzieci objętych wczesnym wspomaganem rozwoju była chroniona, tj. opinii nie załączano do arkuszy organizacyjnych oraz aneksów do tych arkuszy, wniosków o dotację, dzienników itp. W gabinecie Dyrektor Szkoły przechowywano podpisane przez rodziców dzieci Indywidualne programy wczesnego wspomaganie rozwoju. Orzeczenia i opinie przechowywane były w zamkniętej szafie w pomieszczeniu pedagoga szkolnego. Dzienniki zajęć oraz pozostałe dokumenty z lat poprzednich przechowywane były w pokoju zastępcy Dyrektor Szkoły w zamkniętej na klucz szafie pancerniej. Bieżące dzienniki zajęć przechowywano w pokoju nauczycielskim. Nie określono trybu udostępniania niezbędnych informacji dotyczących wczesnego wspomaganie nauczycielom i innym pracownikom placówki. Szkoła nie udostępniała tej dokumentacji na zewnątrz.

(dowód: akta kontroli, tom I str. 348)

W okresie objętym kontrolą zapewniono kompletność, poprawność oraz zgodność ze stanem faktycznym danych wprowadzonych do SIO dotyczących liczby oraz wieku dzieci objętych wczesnym wspomaganie rozwoju.

(dowód: akta kontroli, tom I str. 144-179)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

W latach 2015 – 2017 (do końca sierpnia) środki finansowe na realizację wczesnego wspomaganie rozwoju nie były planowane i ewidencjonowane w rozdziale 85404 *Wczesne wspomaganie rozwoju dziecka*, co było niezgodne z załącznikiem nr 2 do rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 2 marca 2010 r. w sprawie szczegółowej klasyfikacji dochodów, wydatków, przychodów i rozchodów oraz środków pochodzących ze źródeł zagranicznych²⁴.

Dyrektor wyjaśniła, że w latach budżetowych 2015-2017 nie zaplanowano środków na realizację wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka w rozdziale 85404, ponieważ dzieci te posiadały orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego i środki te zaklasyfikowano w całości w rozdziale 80149. Brak odpowiedniej, precyzyjnej informacji spowodował, że środki na organizację wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka nie zostały wydzielone. Po wielu konsultacjach, od 1 września 2017 r. dla uczniów objętych wczesnym wspomaganie rozwoju zaplanowano wydatki na okres IX-XII 2017 r. w rozdziale 85404 w kwocie 13.250 zł, a na 2018 r. w kwocie 41.312 zł.

(dowód: akta kontroli, tom I str. 302, 306-307)

Ocena częściowa

Nauczyciele/specjaliści zatrudnieni w Szkole posiadali przygotowanie pedagogiczne i kwalifikacje pozwalające na realizację wczesnego wspomaganie dzieci, stworzono im odpowiednie warunki do doskonalenia zawodowego w tym zakresie. W latach szkolnych 2016/2017–2017/2018 nie zatrudniano psychologa, nie zapewniono więc warunków organizacyjnych, zgodnych z przepisami rozporządzeń ww. Budynek oraz ciągi komunikacyjne nie były przystosowane dla osób niepełnosprawnych, ale pomieszczenia do prowadzenia zajęć wczesnego wspomaganie spełniały wymogi bezpieczeństwa, były estetyczne i odpowiednio wyposażone. Podejmowano właściwe działania by zapewnić finansowanie zajęć realizowanych w ramach wczesnego wspomaganie rozwoju dzieci, ale w latach 2015–2017 (do 31 sierpnia) środki finansowe na wczesne wspomaganie nie były ewidencjonowane w rozdziale 85404 *Wczesne wspomaganie rozwoju dziecka*. W SIO umieszczono prawidłowe dane dotyczące liczby i wieku dzieci objętych tym wsparciem, a dokumentacja wszystkich dzieci była właściwie chroniona.

IV. Wnioski

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli²⁵, wnosi o:

1. Powołanie Zespołu w składzie zgodnym z § 3 ust. 2 i 3 rozporządzenia w sprawie organizowania wczesnego wspomaganie rozwoju dzieci.
2. Opracowywanie Indywidualnego programu wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka przez Zespół powołany przez Dyrektora Szkoły oraz z uwzględnieniem wszystkich zaleceń wynikających z opinii o potrzebie wczesnego wspomaganie.

²⁴ Dz. U. z 2014 r. poz. 1053 ze zm.

²⁵ Dz. U. z 2017 r. poz. 524, dalej: „ustawa o NIK”.

3. Prowadzenie zajęć w ramach wczesnego wspomaganie rozwoju przez specjalistów, określonych w § 3 ust. 2 i 3 rozporządzenia w sprawie organizowania wczesnego wspomaganie rozwoju dzieci, gwarantujących realizację zaleceń zawartych w opiniach.
4. Dokonywanie oceny postępów oraz trudności w funkcjonowaniu dziecka przez Zespół powołany przez Dyrektora.
5. Dostosowanie Indywidualnych programów wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka do wymogów § 5 rozporządzenia w sprawie organizowania wczesnego wspomaganie rozwoju dzieci.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Lublinie.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Lublin, dnia 18 czerwca 2018 r.

Kontrolerzy
Janusz Gosik
Specjalista kontroli państwowej

Dyrektor
Delegatury Najwyższej Izby Kontroli
w Lublinie

Edward Lis

.....
podpis

.....
podpis

Katarzyna Kuzioła
Specjalista kontroli państwowej

.....
podpis